

Araştırma Yöntemleri

- 2

NİTEL ARAŞTIRMALAR

Nitel Araştırmalar

- Cresswell (1994) doğal ortamında yürütülen, katılımcıların detaylı görüşlerinin aktarıldığı, sözel verilerden oluşturulan, bütüncül ve karmaşık bir çerçeve içerisinde, sosyal ya da insani sorunların sorgulandığı bir süreç olarak tanımlamaktadır.
- Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür

Nitelik yönlü araştırmalar dünyanın sosyal yönü ile ilgilenir ve řu sorulara cevap arar:

- İnsanlar niçin böyle davranır?
- Kanaatler ve vaziyet alışlar nasıl oluşur?
- İnsanlar çevrelerinde olup bitenden nasıl etkilenir?
- Kùltürler niçin ve nasıl gelişir?
- Sosyal gruplar arasındaki farklar nelerdir?

Nitel Araştırmanın Özellikleri

Doğal Ortam: Nitel araştırmaların en belirgin özelliklerinden birisi de doğal ortamda meydana gelen olgu, olay ya da davranışlar üzerine yoğunlaşarak araştırmaların sürdürülmesidir.

Doğal ortamlar bir sınıf olabileceği gibi, okul, klinik ya da bir mahalle bile olabilir. Bu nedenle nitel araştırmalar saha araştırmaları gibi tanımlanır.

Nitel araştırmaların sahada gerçekleştirilmesinin 2 temel nedeni vardır:

1. Davranışlar, dışsal müdahale ve kontrol olmadan ortaya çıktığında en iyi şekilde anlaşılır.
2. Davranışın anlaşılmasında durumsal bağlam çok önemlidir.

Nitel Araştırmanın Özellikleri

Doğrudan Veri Toplama:

- Nitel araştırmalarda, araştırmacı genellikle gözlemcidir.
- Nitel araştırmacılar bilgiyi doğrudan kaynaktan almak isterler.

Nitel Araştırmanın Özellikleri

Zengin Betimlemelerin Yapılması:

- Nitel araştırmalarda farklı yollarla edinilen verilerin hiçbirisi sıradan ya da önemsiz değildir.
- Kaydedilen her detayın gerçekleşen davranışın daha iyi anlaşılmasını sağladığı düşünülür.
- Tanımlamalar ve betimlemeler, doğal ortamda gerçekleştiği şekilde kayıt altına alınır.
- Hiçbir detay dikkatten kaçmamalıdır.
- Bu amaçların gerçekleştirilmesi için uzun süreli çalışmalar yapmak gerekir.
- Konuyla ciddi şekilde ilgilenilmeli ve kapsamlı bir raporla sonuçlandırılmalıdır.

Nitel Araştırmanın Özellikleri

Sürece Yönelik:

- Nitel araştırmalar davranışın nasıl ve neden ortaya çıktığı ile ilgilenirler.
- Nicel araştırmaların aksine nitel araştırmalar davranışın gerçekleştiği sürece odaklanırlar.

Nitel Araştırmanın Özellikleri

Katılımcının bakış açısı:

- Nitel araştırmanın amacı, katılımcıları kendi bakış açlarına göre anlamaya çalışmaktır.
- Farklı insanlar aynı olaya farklı öznel anlamlar yükleyebildiklerinden bir çok gerçek ortaya çıkabilir.
- Araştırmacılar kendi düşünceleri nasıl olursa olsun, katılımcıların bakış açılarını katılımcıların kelime ve eylemleriyle birlikte rapor etmelidirler.

Nitel Araştırmanın Özellikleri

Araştırma desenlerindeki esneklik:

- Nitel araştırmacılar araştırma yaptıkları konuyla ilgili bilgileri öğrendikçe, üzerinde çalıştıkları konuyu tam olarak anlamaya ve tanımlamaya başlarlar.
- Araştırmanın yöntemi ise ancak verilerin tamamı toplandıktan sonra netleşir.
- Daha derinlemesine araştırma yapmak ve değişen durumları incelemek istedikleri için önceden belirlenmiş kesin desenlere bağımlı kalmak istemezler.
- Desen çalışma esnasında yavaş yavaş ortaya çıkar.

Nitel ve Nicel Araştırmalar Arasındaki Farklar

Frankel ve Devers (2000) nitel ve nicel araştırma yöntemleri arasındaki farkları 3 temel Şekilde açıklamaktadır:

1. Nitel araştırma desenlerinde izlenen yol tmevarımsaldır. Nitel araştırmacının görevi genel teoriler ve açıklamalar yapmadan ve/veya denemeden önce insanların ve grupların özel durumlarını ve deneyimlerini anlamayı ve tanımlamayı içerir.

Bunun aksine nicel araştırma özel durumlarda kavram oluşturmak ve belli kişi ve gruplara ne olacağı ve niçin olacağını tahmin etmek için var olan kurumsal bilgilerden yararlanırlar.

Nitel Araştırmaların Özellikleri

Özellikler	Açıklama
Doğal Ortam	Olguların, olayların ya da davranışların gerçekleştiği doğal ortamda çalışılır.
Doğrudan veri toplama	Araştırmacı verilere doğrudan kaynağından ulaşır.
Zengin betimlemelerin yapılması	Bağlam ve olguların derinlemesine anlaşılmasını sağlayacak detaylı betimlemeler yapılır.
Sürece yönelik	Olgular ve davranışların nasıl ve neden gerçekleştiğine odaklanır.
Tümevarımcı veri analizi	Sentezlenerek elde edilen bilgilerden yola çıkarak ikna edici genellemeler yapılır.
Katılımcının bakış açısı	Katılımcının anlamasına ve anlamlandırmasına odaklanır
Araştırma desenlerinde esneklik	Araştırma deseninin çalışmanın gerçekleştiği duruma göre gelişip ve değişmesi

Nitel ve Nicel Araştırmalar Arasındaki Farklar

2. Nitel araştırma desenleri genellikle esnektir ve dinamiktir. Araştırmanın ilk aşamalarında çıkan bir durum sonraki aşamalarını etkileyebilir.

Nicel araştırma desenlerinde de zaman zaman değişim olabilir ancak bu istenmedik bir durumdur.

3. Nitel araştırma süreci doğrusal ve ardışık değildir. Veri toplama ve analizi aynı anda yapılır. İlk bulgular ışığında, daha özel ve detaylı verilere ulaşmak için farklı veri toplama ve analiz teknikleri gerçekleştirilir.

Nitel ve Nicel Araştırma Farkları

nicel araştırma

nitel araştırma

Nicel Araştırmalar	Nitel Araştırmalar
Başlangıçta belirlenen kesin hipotezler ve tanımlamalar tercih edilir.	Çalışmanın gelişme sürecinde hipotezlerin ve tanımlamaların ortaya çıkması tercih edilir.
Veriler sayısal değerlere indirgenir.	Betimlemelerin sözel ifadelerle yapılması tercih edilir.
Araçlardan elde edilen değerlerin güvenilirliğinin ölçülmesi ve artırılmasına daha çok önem verilir.	Sonuçların güvenilirliğinin uygun olduğu varsayılır.
Geçerliğe ilişkin çözümler istatistiksel indexlere bağlı farklı prosedürlerle yapılır.	Geçerliğe ilişkin ölçümler bilgi kaynaklarının sağlanması yapılarak gerçekleştirilir.
Kesin olarak tanımlanmış prosedürler tercih edilir.	Prosedürlerin anlatılarak betimlenmesi tercih edilir.
Konu dışı değişkenlerin istatistiksel ya da desende kontrol edilmesi tercih edilir.	Konu dışı değişkenlerin kontrolünde ya da açıklamasında mantıksal analizler tercih edilir.
İşlemlere ilişkin önyargılar için özel desensel kontroller tercih edilir.	İşlemlere ilişkin önyargılarla baş etmede araştırmacıya güvenilir.
Karmaşık olay ve olguların analiz edilebilir özet parçalara ayrılması tercih edilir.	Karmaşık olgu e olayların bütünüün tanımlanması tercih edilir.
Karmaşık olgu ve olaylarla çalışırken, koşullar, durumlar amaca uygun olarak yönlendirilebilir.	Doğal olarak ortaya çıkan olgu ve olaylara dışarıdan müdahale edilemez.

Nicel ve Nitel araştırmaların varsayımları:

Nicel Araştırmalar	Nitel Araştırmalar
Araştırmalar kesin ifadelerle sonuçlanır	Araştırmalar alternatif görüşler üretir.
Araştırmacıların kendilerini konunun dışında tutmaları mümkündür.	Araştırmacıların kendilerini çalıştıkları konunun ya da bireylerin dışında tutmaları mümkün değildir.
Olgular ve değerler birbirinden farklıdır.	Olgular ve değerler içinden çıkılmayacak şekilde birbirine geçmiştir.
Uygun araştırma desenleri dünyanın doğası hakkında kesin sonuçlara ulaşılmasını sağlar.	Çalışmanın başında ortaya çıkan belirsizlik istek uyandırır.

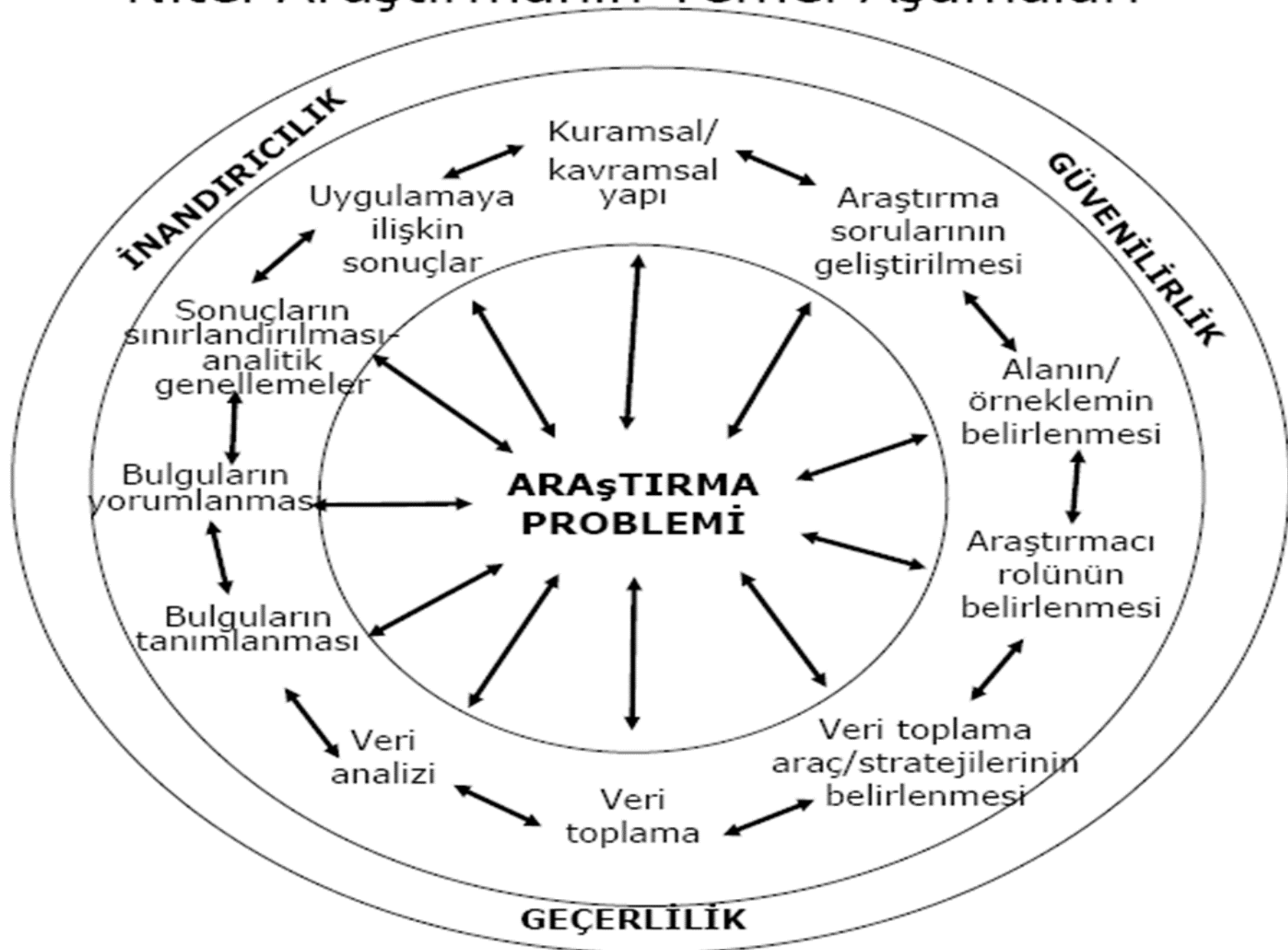
	<i>NİCEL ARAŞTIRMALAR</i>	<i>NİTEL ARAŞTIRMALAR</i>
<i>YAKLAŞIM</i>	Tümdengelim	Tümevarım
<i>AMAÇ</i>	Kuram sınama, tahmin, gerçekleri ortaya koyma, hipotez sınama	Gerçeklikleri betimleme, derinlemesine anlama sağlama, günlük yaşamı ve insanın bakış açısını ortaya koyma
<i>A R A Ş T I R M A ODAĞI</i>	İzole değişkenler, daha büyük örneklem, bilinmeyen katılımcılar, testler ve standart ölçeklerle veri toplama	Tüm bağlamı inceleme, katılımcılarla etkileşime girme, katılımcılardan yüz-yüze veri toplama
<i>ARAŞTIRMA PLANI</i>	Çalışma başlamadan önce geliştirilir ve yapılandırılır, öneri resmidir	Katılımcılar ve ortamla ilgili daha fazla bilgi edinmek üzere başlar, esnek, öneri geçicidir.
<i>VERİ ANALİZİ</i>	Temel olarak istatistiksel ve sayısalıdır.	Temel olarak betimleyici ve yorumlayıcıdır.

Nitel ve Nicel Araştırma Farkları

- Benzer konularda nitel veya nicel araştırmalar yapılabilir:
- DAÜ öğrencilerini kitap okuma alışkanlıkları
- Nicel: Öğrenciler ortalama yılda kaç kitap okuyor, hangi yazarları kaç kişi okuyor vb.
- Nitel: Öğrencilerin en etkilendikleri okuma deneyimleri, hayata bakış açılarını etkileyen kitaplar ve nedenleri.

- Amaç bir kuram ya da hipotezi test etmek ise nicel
 - ‘Cinsel taciz, travma sonrası stres bozukluğunu riskini artırır’
- Amaç kişilerin özel durumlarını ve deneyimlerini tanımlamak ise nitel
 - ‘Cinsel taciz yaşamış kişilerin deneyimleri, başa çıkma yöntemleri neler?’

Nitel Araştırmanın Temel Aşamaları

Nitel araştırmanın temel bölümleri:

- Çalışılacak olayın saptanması
- Katılımcıların belirlenmesi
- Hipotez üretilmesi
- Veri toplanması
- Analitik-tahlili- veya yorumlayıcı prosedürler
- Yazılı veya sözlü raporlar

Çalışılacak olayın saptanması

Araştırılabilecek genel problem

- Önceki araştırmalara dayanmalı.
- Literatür incelemesi rehberlik etmeli
 - Depresyon tanısı almış kişilerin iş hayatında yaşadığı problemler
 - Kronik yorgunluk hastalarının günlük hayata etkileri
- Araştırma problemini değerlendirmede iki önemli ölçüt vardır:
 - Önem: Araştırmacı, ilgili literatürdeki bir boşluktan ya da uygulamadaki bir sorunun daha iyi anlaşılmasına ya da çözümüne yönelik açıklama yapmalıdır.
 - Yapılabilirlik: Araştırmanın var olan kaynaklar dahilinde yapılıp yapılamayacağına ilişkindir.

Katılımcıların belirlenmesi

- Hedef kitle belirlenir ve amaca uygun katılımcılar secilir
- Neden bu katılımcıların secildiği ve ornekleme nasıl alındığı raporda belirtilmelidir.
 - *Gazi Mağuda Devlet Hastanesi psikiyatri kliniğinde en az 1 yıldır tedavi gören majör depresyon tanısı konmuş 10 kişi*

Veri toplanması

- Gözlem, görüşme, belge toplama vs.
- Nitel araştırmada kullanılan başlıca yöntemler:
 - *Örnek olay (vaka) yöntemi*
 - *Sözlü tarih*
 - *Odak (focus) grupları yöntemi*
 - *Tarama*
 - *Görüşme*
 - *Gözlem*
 - *Anket*

Hipotez belirleme

- Başta değil genelde çalışmanın sonuna doğru netleşir (tümevarım)
- Çalışma boyunca evrilebilir, tamamen değişebilir

Veri Analizi

- Toplanan veriler nicel araştırmalardan nitelik ve nicelik olarak farklıdır (Uzun görüşmelerin kaydı, gözlemlerden elde edilen notlar, gazetelerin eğilimleri)
- Dolayısıyla analiz yöntemleri de farklıdır
- İstatistikî yöntemler ender kullanılır ve yüzeyseldir (%)

Veri Analizi

Verilerin düzenlenmesi:

- Veriler öncelikle çalışılabilir küçük parçalara ayrılmalıdır.
- Yüzlerce sayfa doküman göz önüne alındığında bu işlem uzun ve yorucu bir iştir.
- En temel yaklaşım verileri okurken, göze çarpan kelimeleri, cümleleri ya da olayları aramak ve ortaya çıkan konular için kodlar oluşturmaktır.
- Elde edilen kodların bir kısmı temel kodlar bir kısmı da temel kodlara bağlı alt düzey kodlar olarak ele alınabilirler.
- Kodların oluşturulması her bir araştırmacıya bağlı olduğu için kodların nasıl oluşturulduğunun bilinmesi gerekir.

Veri Analizi

Verilerin özetlenmesi:

- Düzenlenen verilerin özetlenmesi gerekir.
- Özetlemede araştırmacı, aynı kategoriye ilişkin tüm girdileri gözden geçirerek, bilginin özünü yansıtan bir ya da iki cümle yazması gerekir.

Veri Analizi

Verilerin Yorumlanması:

Veriler kodlandıktan ve özetlendikten sonra araştırmacı kategoriler arasındaki ilişkileri belirler ve buna bağlı olarak da genellemelere gidebilir.

Araştırmacılar bulguları tümevarım yolu ile yorumlarlar.

Araştırmacılar ne bulduklarını ve bunların ne anlama geldiğini bu aşamada tüm ayrıntıları ile belirlerler.

Örnek

Bu çalışmanın temel hedefi, ergenlerin suça yönelik davranışlarda bulunmalarına ve de bunun sonucu yasayla itilafa düşmelerine neden olan faktörlerin kendi algılarından neler olduğunu araştırmaktır.

Çalışmaya yasayla itilafa düşmüş ve gasp suçundan dolayı yakalanmış 11 ergen katılmıştır.

Veriler yüz yüze derinlemesine görüşme yapılarak toplanmıştır.

Sorular

- Katılımcılara bu sırada olmak zorunda olmadan aşağıdaki sorular sorulmuştur:
- Hüküm giymenize neden olan olayın nasıl meydana geldiğini anlatır mısınız?
- Aile ilişkilerinden bahseder misin?
- Arkadaşlarınızla ilişkilerinden bahseder misin?
- Tutuklanmadan önce yaşadığınız muhitin özelliklerinden bahseder misin?
- Sana göre burada (hapiste) olmana hangileri sebep oldu? Wh
- Hapse girmeyle hayatında ne değişti?
- Geleceğe dair beklentilerin ve endişelerin neler?

Kodlama

- Analiz 3 aşamadan oluşmuştur: açık aksiyal ve seçici kodlama.
- Açık kodlamada cümleler tanım ve kod listeleri oluşturmak için fikirlere ve örneklere bölünmüştür. Bu uygulama her katılımcı için yapılmış ve kavramsal benzerlikler ve farklılıklar araştırılmıştır.
- Aksiyal kodmalama da kodlar anlam oluşturacak şekilde organize edilmiş ve kodlar arasındaki dinamik ilişkiler tanımlanmıştır.
- Seçici kodlamada araştırılan olgu ile ilgili ana kategori ve kavramları tanımlarak bir araya getirilmiştir.

- Ben aileme karşı çok hassasım. Yani kılına zarar getirecek insanların hepsini ben yakarım yani. Kaldıramam küfür ettiğinde. Yani bir insan küfür ettiğinde gerek bana karşı olsun gerek aileme karşı olsun yanlış düşünüyorsa ben onu kaldıramam. Yani hiçbir insan daha doğrusu kaldıramaz. Yani kaldıramam bana karşı veya aileme karşı bir kelime geldiğinde üzerim daha iyi yani. (Emin)
- Onunla kavgalıydık zaten. Kavga ettik işte. Arkadaş için. Benim arkadaşımın kız arkadaşıyla o çıkmaya başlamış. Biz dedik sen bilmiyor musun o benim arkadaşım falan.Vurdum işte 2-3 tane ona ben. O da gitmiş daha babamlara amcama falan filan hepsine gitmiş anlatmış. (Nihat)
- Ya niye bakıyorsun mesela. Niye bilmem kız arkadaşıma baktın falan. Bunun yüzünden yani onlar yüzünden. (Mehmet)
- Ya başka bişey değil de benim şahsıma bir insan birşey yaptı mı ben kaldıramazdım yani...Yani bir insanın yani. Her insanın yani bir sinir kapasitesi vardır yani. Bazıları daha alttan alır. Bazıları da hiçbirşeye tahammül edemez. Ben kolay kolay birşeye tahammül edemem yani. Tartışma anlaşamama uyum olmuyor bazı insanlar arasında. (Emin)
- Bu çocukla işte daha öncesinden de sürekli küfür kavga ediyorduk...Bana çarptı yavaş ol dedim küfür etti bana okulda...Bilerek veya bilmeyerek insan bir özür diler. Ben yavaş ol dedim ona. O direk küfür etti. Ben de dövdüm. (Emin)

- İlk işlediğim olay. O zaman 13 yaşındaydım. Evin önünde oturuyorduk. Baktım arkadaşlarımı dövüyorlar. Ben de koştum içeriden döner bıçağı vardı, onu aldım. Ben de olaya karıştım işte. Orada birtanesinin kafasına vurdum. Yarıldı böyle. İşte çocuk 5-10 gün komada kaldı. O yüzden öyle alındım. İşte o şekil. Oradan öyle öyle başladık. (Murat)
- Hı hı genellikle aliminyum dükkanı soyardık. Aliminyum demirciler var ya onları soyuyorduk. Sonra büyüdükçe bakkaldı derken sonra gaspa döndü. (Burak)
- Hı hı. Sonra mahkemeye çıktık olayı anlattım. Serbest bırakıldık (Emin)
- Buluyorduk yolunu. Arkadaş yardım ediyordu yani birşey değil. Gündüz iş yapıyorduk ufak tefek işler oluyordu yani imkanımız vardı. Ben yardım ediyordum arkadaşlarımın çoğuna. Sevdiğimiz insan vardı sevmediğimiz insan vardı yani. Oluyordu yani. (Emin)

- Yani ben Őimdi size birşey desem siz başka birşey dersiniz. benim fikrim size uymaz sizin ki de bana uymaz. E bunu biraz daha ileri gÖtÖrÖsen. İlla benim fikrim olucak dersiniz ya da ben illa benim fikrim olucak dersem bunun sonu illaki ya tartiŐmayla ya kavgayla bitiyor. Yani bilmiyorum ama çoĒu kavgalar arkadaşlıkta o Şekilde... Üzerim daha iyi yani. (Emin)
- GerŐi okulda benden ÖstÖn yoktu da. HiŐ kimse bana kafa tutamıyordu. HiŐ kimse bir Őey diyemiyordu. Bende herkesten ÖstÖn olduĒum iÇin okulda herhangi bir olay olduĒu zaman benim yanıma geliyorlardı (Ali)
- Ya işte genŐlerin dÖŐÖndÖĒü ne mesela falan kişi benden korksun. Benim dediĒimi yapsın. DÖŐÖndÖĒÖmÖz hep oydu. başka bişey yok. Őunu dÖvelim Őunu yapalım. Havamızı satmaktı yani dıŐarıda. Başka bişey yok. (Mehmet)
- Ya ne diyordum. Helal olsun falan yani. İyi yapmıŐ falan. Öyle diyordum.Ya iyi yapmıŐlar diyordum işte. O anki Őeyle işte o zaman ki halimle. GÖçlü oldukları gibi bir Őey hissettiriyordu...O bÖyÖklerin yanında takıldıĒım iÇin. Arabaları falan vardı. Geziyordum. Her zaman yanlarında gÖrdÖkleri iÇin. Bazen okula arabayla gidiyordum. Yani onun iÇin işte. (Ali)

- Ya para şimdiki zamanda olmazsa olmaz yani. Paran yoksa hiçbirşeysin. hiçbirşeysin. çünkü hani ne bileyim paran yoksa yani karnını nasıl doğuracaksın. Üstünü başını nasıl giyeceksin. Ev bakmaya mecbur olduğun bir ailen varsa nasıl bakacaksın. Ulaşımı var giyimi var kuşamı var. Yani para olmazsa olmazlardandır yani. Yani demiyorum herşey paradır da gene de para olmazsa olmazlardandır yani...Bunalıma girersin yani ya. Parasız olsan bunalıma girersin. Yani mesela bir erkeğin kız arkadaşı olsa kız arkadaşıyla bir yere gidecek olsa dair gidemez yani tabi gidemez paran yoksa nereye götüreceksin. İllaki bir yerlerde oturup birşeyler içmek lazım e neyle ödeyeceksin. İnsan kendinden utanç duyar. (Emin)
- Paran olmazsa bu devirde bu alemde güçlüsün. Paran olursa bu alemde güçlü de sensin herşey sensin.... Para olduktan sonra yılanı bile deliğinden çıkartırdım yani. O şekil. Adam gece 5 olsa yani ara evinden gelir yani. (Murat)
- Paranın açamayacağı kapı yoktur ki. Yani her şeyi açar...Ya pek fazla önemli değil de hani. Olmamasından daha iyidir paranın olması. (Ali)

Bulgular

- Çalışmanın sonucunda:
- suça karışan ergenlerin gelişimsel süreçleri boyunca deneyimlerine anlamlar atfettikleri ve suç teşkil eden davranışlarıyla bağlantılı özgün düşünce biçimleri geliştirdikleri gözlenmiştir.
- Antisosyal davranışlarını normalleştirme, düşük sorumluluk duygusu, mağdurla empati kuramama ve güç yönelimi özgün düşünce biçimleriyle ilintili olarak ortaya çıkan konular arasında yer almaktadır.
- Bunun yanı sıra,
 - *erken dönemde yaşlıları tarafından dışlanma,*
 - *suça karışan arkadaşlar grupları içerisinde yer alma,*
 - *okulu bırakma,*
 - *babaların sert disiplin uygulaması,*
 - *ebebeynlerin düşük denetimi,*
 - *anne baba arasındaki tutarsızlıklar,*
 - *ailedeki alternatif sosyal destek ağının kaybı ve*
 - *sosyal dışlanmışlık gibi çeşitli risk faktörlerinin de bu gibi özgün düşünce biçimlerinin şekillenmesinde rol oynadığı gözlemlenmiştir.*